

UNIVERSITETI I TIRANËS
FAKULTETI I EKONOMISË
DEPARTAMENTI I FINANCËS
Master Shkencor Menaxhim Risku

PËRSHTATJA NDAJ NDRYSHIMEVE KLIMATIKE

POLITIKAT E NDRYSHIMEVE KLIMATIKE NË KINË

**Punoi: Brunilda CAHANI
Denisa ASLLANAJ
Marinela MONE
Serenela PAZAJ
Sindi TAJA**

Pranoi : Dr. ELONA POJANI

PËRMBLEDHJE

ABSTRAKT

1. “Rruga” ndaj ndryshimeve klimatike

1.1. Ndryshimet klimatike, efektet shëndetësore

2. BE dhe Kina, bashkëpunim në ndërtimin e sistemeve për adaptimin ndaj ndryshimeve klimatike

2.1 Kina dhe politikat për adaptim të ndryshimeve klimatike

3. Ndikimi i pandemisë COVID-19 në Kinë dhe ecuria e politikave për ndryshimet klimatike

3.1. Parashikimet aktuale të politikave

4. Aktorët e ndryshimeve klimatike në Kinë

5. Rekomandime

6. Referenca

Abstrakt

Ndryshimi i klimës i referohet ndryshimeve afatgjata të klimës që ndodhin për dekada, shekuj ose më gjatë. Ky fenomen shkaktohet nga rritja e shpejtë e gazrave serë në atmosferën e Tokës kryesisht për shkak të djegies së lëndëve djegëse fosile (p.sh. qymyri, nafta dhe gazi natyror). Këto gazra që kapin nxehtësinë po sjellin ngrohjen e Tokës dhe Oqeanëve duke rezultuar në rritje të niveleve të detit, ndryshime në modelet e stuhisë, rryma të oqeanit të ndryshuara, ndryshime në reshjet e shiut, shkrirjen e borës dhe akullit, ngjarje më ekstreme të nxehtësisë, zjarre dhe thatësi. Këto ndikime parashikohet të vazhdojnë dhe në disa raste, të intensifikohen, duke prekur shëndetin e njeriut, infrastrukturën, pyjet, bujqësinë, furnizimet me ujë të ëmbël, vijat bregdetare dhe sistemet detare.

Ndryshimi global i klimës është një ndryshim në modelet afatgjata të motit që karakterizojnë rajonet e botës. Shkencëtarët deklarojnë pa mëdyshje se toka po ngrohet. Vetëm ndryshueshmëria e klimës natyrore nuk mund ta shpjegojë këtë trend. Aktivitetet njerëzore, posaçërisht djegia e qymyrit dhe naftës, e kanë ngrohur tokën duke rritur në mënyrë dramatike përqendrimet e gazrave që kapin nxehtësinë në atmosferë. Sa më shumë nga këto gazra të vendosin njerëzit në atmosferë, aq më shumë toka do të ngrohë në dekadat dhe shekujt përpara. Ndikimet e ngrohjes tashmë mund të vërehen në shumë vende, nga ngritja e niveleve të detit në shkrirjen e borës dhe akullit tek ndryshimi i modeleve të motit. Ndryshimi i klimës tashmë po prek ekosistemet, furnizimet me ujë të ëmbël dhe shëndetin e njeriut. Megjithatë ndryshimi i klimës nuk mund të shmanget plotësisht, ndikimet më të rënda të ndryshimit të klimës mund të shmangen duke zvogëluar ndjeshëm sasinë e gazrave që bllokohen në tokë nxehtësinë e lëshuar në atmosferë. Sidoqoftë, koha në dispozicion për fillimin e veprimeve serioze për të shmangur pasoja të rënda globale po rritet. Ky dokument shqyrton vlerësimin e ndikimeve të tilla të ndryshimit të klimës në përbërës të ndryshëm të ekosistemit si ajri, uji, bimët, kafshët dhe qeniet njerëzore, me theks të veçantë në ekonomi si edhe rëndësinë e sinergjisë midis zbutjes dhe adaptimit të ndryshimeve klimatike. Gjithashtu në punimin tonë kemi diskutuar dhe problemin më shqetësues ai i ngrohjes

globale. Ky dokument, rishikon më tej masat zbutëse, me një fokus të veçantë në uljen e përdorimit të karbonit dhe mekanizmin e zhvillimit të pastër (CDM).

1. “Rruga”ndaj ndryshimeve klimatike

Shtrirja e Kinës në gjerësitë gjeografike veriore, shumëllojshmëria e relievit dhe hapësira e madhe territoriale e saj janë faktorët kryesor që klima në Kinë të jetë e larmishme. Në Kinën veriore dhe perendimore klima është kontinentale, me verëra të nxehta dhe reshje të pakta, ndërsa dimri është i gjatë, i ftohtë dhe me bore. Në pjesën jugore të Kinës Veriore dhe në pjesën lindore të Kinës, klima është musonike me dimër të thatë e me verë të nxehtë dhe të lagësht. Në këtë pjesë ndodhin tajfune të shpeshta, të cilat shkaktojnë dëme të mëdha. Në pjesën e brendshme të Kinës, të rrethuara me male, klima është stepore dhe shkretinore (në Tibet).

Politika e ndryshimit të klimës u zbatua nga Administrata Meteorologjike e Kinës (CMA) deri në fund të viteve 1990. Kjo përgjegjësi u transferua Komisionit Kombëtar të Zhvillimit dhe Reformës (NDRC) në 1998, duke zhvendosur ndryshimin e klimës nga një çështje shkencore në një çështje të rëndësishme të zhvillimit. Në vitin 2007, u krijua Grupi Drejtues Kombëtar për Ndryshimet Klimatike me më shumë se 20 ministri dhe agjenci si anëtarë nën Departamentin e Ndryshimeve Klimatike të NDRC, të kryesuar nga Kryeministri. Ky i fundit ishte përgjegjës për diskutimin e çështjeve kryesore në lidhje me ndryshimin e klimës, koordinimin sektorial mbi politikën dhe aktivitetet e ndryshimit të klimës, organizimin për negociata dhe vendimmarrjen për çështje të përgjithshme ndër-sektoriale. Si fillim le të përmendim disa fakte rreth Kinës:

1. Kina, emëtuesi më i madh i gazrave serrë në botë, ka një reputacion të dobët në çështjet e mjedisit. Megjithatë, në mënyrë paradoksale, Kina ka investuar burime të konsiderueshme në politikën që zvogëlojnë emëtimet e gazeve serë. Këto politika janë drejtuar kryesisht nga ato të brendshme, konsiderata si dhe kërkesa për energji, smogu dhe ristrukturimi ekonomik por imazhi ndërkombëtar ka qenë gjithashtu një faktor. Zëri i publikut në vitet e fundit kundër ndotjes së ajrit i ka dhënë urgjencën e nevojshme për rrugën e pastër të rritjes që vendi ka nisur.

2. Përfaqësuesit politik, aktorët në ndryshimet klimatike. - Ka një numër në rritje të aktorëve brenda Kinës që kërkojnë të ndikojnë në politikën e ndryshimit të klimës, megjithëse jo gjithmonë në një mënyrë pozitive. Në veçanti, qeveritë provinciale dhe ekspertët po fitojnë më shumë ndikim mbi politikën. Ndërsa diapazoni i lojtarëve zgjerohet, kjo sjell hapjen e mundësive të reja për një angazhim më të mirë ndërkombëtar të Kinës për ndryshimin e klimës. Qeveritë e huaja do të bënin mirë të krijonin marrëdhënie afatgjata me aktorët e duhur të politikës nëse dëshirojnë të kenë ndikim në trajektoren e rritjes së gjelbër të Kinës.
3. Ndryshimi i klimës kërcënon shëndetin dhe mirëqënien e popullatave në çdo vend por Kina është veçanërisht e ndjeshme ndaj këtyre efekteve shëndetësore, pasi ka një përqindje të madhe të popullsisë të ekspozuar ndaj ngritjes së niveleve të detit, sëmundjeve infektive të ndjeshme ndaj klimës si ethet e dengut, ethet e verdha dhe rritje të konsiderueshme si në zjarret, ashtu edhe në valët e nxehtësisë.
4. Kina si ekonomia e dytë më e madhe në botë, dhe vendi me popullsinë më të madhe dhe emisionet totale të dioksidit të karbonit (CO₂), Kina është një aktor kryesor global në përgjigjen ndaj efekteve shëndetësore të ndryshimit të klimës, me përparimin që përfiton jo vetëm shëndetin e 1.4 miliardë njerëz në Kinë, por edhe shëndeti i popullatave në të gjithë botën. Sidoqoftë, ndërlikohet e shëndetit publik dhe ndryshimit të klimës ende nuk ka marrë vëmendjen e plotë nga Qeveria Kineze. Për shembull, Plani i Veprimit i Kinës së Shëndetshme i miratuar së fundmi (2019–30), përmban një axhendë të shëndetit publik për ndërtimin e një sistemi shëndetësor gjithëpërfshirës në Kinë, nuk përmban asnjë përmendje të ndryshimit të klimës. Me Marrëveshjen e Parisit për zbatim dhe afatin e fundit për arritjen e Objektive të Zhvillimit të Qëndrueshëm (SDG) vetëm një dekadë larg, ndërhyrjet e marra në vitin 2020 do të jenë thelbësore.

1.1. Ndryshimet klimatike, efektet shëndetësore

- ✚ Mesazhi i parë është se efektet shëndetësore nga ndryshimi i klimës në Kinë po përshpejtohen, duke paraqitur një sasi të papranueshme të lartë të rrezikut shëndetësor nëse temperaturat globale vazhdojnë të rriten. Çdo krahinë është e prekur, secila me kërcënimet e saj unike për shëndetin, dhe strategjitë e synuara të përgjigjes duhet të bëhen në përputhje me rrethanat. Efektet e ndryshimit të klimës, të manifestuara në rritjen e temperaturave, ngjarje më ekstreme të motit dhe zhvendosjen e ekologjisë vektoriale, po ndihen në Kinë.
- ✚ Vdekshmëria e lidhur me valët e nxehtësisë është rritur me një faktor prej katër nga 1990 në 2019, duke arritur në 26,800 vdekje në 2019. Kostoja e monetarizuar e numrit të lartë të vdekjeve është ekuivalente me të ardhurat mesatare vjetore të 1 deri 4 milion njerëzve në Kinë. Njerëzit e moshuar (> 65 vjeç), të cilët përballen me një rrezik 10,4% më të lartë të vdekjes gjatë një vale nxehtësie, duruan mesatarisht 13 ditë më shumë në 2019 krahasuar me fillimin 1986–2005. Për punëtorët në natyrë, humbja e tyre e mundshme e produktivitetit të punës në lidhje me nxehtësinë arriti në 0,5% të orëve totale të punës

kombëtare, duke kushtuar 1% të prodhimit të brendshëm bruto të Kinës (PBB), ekuivalente me shpenzimet e saj vjetore fiskale në shkencë dhe teknologji.

- ✚ Nxitur pjesërisht nga rritja e temperaturave dhe ndryshimi i klimës, ardhja e zjarreve më ekstreme dhe përhapja e etheve të dengës nga ana e tyre do të çojë në efekte të thella shëndetësore. Rajone të ndryshme kanë kërcënime unike për shëndetin, që kërkojnë një përgjigje të synuar pikërisht për atë të fundit, 19 provinca kanë pasur të paktën 10% rritje gjatë dy dekadave të fundit në tre ose më shumë nga gjashtë treguesit e efektit shëndetësor të raportuar. Për tu parë me lupë të vecantë është fakti se shumë provinca mjaft të populluara dhe ekonomikisht të përparuara, të tilla si Henan, Shandong dhe Zhejiang, përballen me rreziqe shëndetësore që janë më të mëdha dhe përshpejtohen shumë më shpejt se të tjerët.
- ✚ Kina ka bërë përmirësime mbresëlënëse dhe të bashkërenduara në disa sektorë megjithatë hendeku në reagimin e vendit ndaj efekteve shëndetësore të ndryshimit të klimës është i madh. Në disa sektorë, Kina ka ndërmarrë hapa të mëdha për të adresuar ndryshimin e klimës. Gjenerimi i energjisë diellore po rritet me një normë relativisht të lartë prej 26-5% në vit, duke u rritur në 26-8 gigavat (GW) të kapacitetit të sapo instaluar në 2019. Investimet në energji me karbon të ulët janë tani nëntë herë më të mëdha se ato në lëndët djegëse fosile (duke u rritur nga një raport 1: 1 në 2008) dhe duke siguruar 4.1 milion vende pune në 2018, energjia e rinovueshme tani punëson më shumë njerëz në Kinë sesa industrinë e nxjerrjes së karburanteve fosile. Si rezultat i masave të forta të politikave, ndotja e rëndë e ajrit gjithashtu ka rënë, me një ulje prej 28% të grimcave mesatare vjetore të grimcave prej 2.5 µm ose më pak në qytete nga 2015 në 2019. Këto politika të kontrollit të ndotjes së ajrit veprojnë gjithashtu për të zbutur ndryshimin e klimës dhe kanë rezultuar në një rënie të pjesës së qymyrit të Kinës në furnizimin total të energjisë primare nga 66% në 2014 në 59% në 2018.
- ✚ Duke treguar udhëheqjen në nivelin nënkombëtar, tre provinca tashmë kanë një plan të shëndetit dhe ndryshimit të klimës në vend, dhe katër provinca të tjera janë në proces të hartimit të tij. Sidoqoftë, megjithëse këto ndryshime kanë qenë të shpejta, priten më shumë rezultate në uljen e përdorimit të karbonit deri në nivelin e pritur për 2030 dhe për të minimizuar ngarkesat shëndetësore në rritje të ndryshimit të klimës, si në Kinë ashtu edhe në rreth botës.
- ✚ Megjithëse përdorimi i energjisë së rinovueshme është në rritje, qymyri mban një pjesë të 59% të furnizimit total të energjisë primare në Kinë. Subvencionet e karburanteve fosile ishin 41.9 miliardë dollarë në 2018, pa marrë parasysh kontributin e lëndëve djegëse fosile në humbjet ekonomike të vlerësuara prej 10,7 miliardë dollarë për shkak të vdekshmërisë së parakohshme nga ndotja e ajrit PM2. Megjithëse ka pasur ulje të konsiderueshme të ndotjes së ajrit, 42% e popullsisë së Kinës ende jeton në zona që nuk i përmbushin udhëzimet e përkohshme të cilësisë së ajrit nga OBSH, dhe pothuajse të gjitha qytetet kanë përqendrimet PM2 më shumë se mesatarja vjetore e rekomanduar prej 10 µg / m³.

- Efektet shëndetësore të ndryshimit të klimës nuk njihen ose adresohen në mënyrë adekuate, pasi ndryshimi i klimës nuk është referuar në Planin e Veprimit të Kinës së Shëndetshme (2019–30) dhe Kina është ende në punë e sipër për të prezantuar një plan të pavarur kombëtar të përshtatjes për shëndetin. Duke marrë një perspektivë më të gjerë, mbulimi mediatik dhe angazhimi individual në shëndetësi dhe ndryshimin e klimës janë të ulta, me përhapje të vogël të njohurive dhe angazhimit. Kina do të duhet të rritë progresin në të gjithë sektorët për të kundërshtuar kurbën në rritje të rreziqeve shëndetësore nga ndryshimi i klimës.

2. BE dhe Kina, bashkëpunim në ndërtimin e sistemeve për adaptimin ndaj ndryshimeve klimatike

Bashkimi Evropian (BE) dhe Kina janë politika të ndryshme nga ana kulturore, ekonomike, klimatologjike dhe mjedisore. BE është një grup shumë-shtetesh i vendeve demokratike të zhvilluara ekonomikisht, ndërsa Kina është një shtet unitar sovran dhe një ekonomi në zhvillim me një burokraci të fortë qeveritare. Hipoteza jonë është se duke pasur parasysh sistemet e tyre të larmishme politike, BE dhe Kina do të zhvillojnë lloje të ndryshme të sistemeve për qeverisjen e adaptimit ndaj ndryshimeve klimatike. Kjo hipotezë është studiuar përmes një analize krahasuese të dokumenteve të politikave nga dy fushat e studimit, në të cilën ne shqyrtojmë politikat kornizë, veprimet programore dhe veprimet specifike që janë miratuar deri më sot për të adresuar ndryshimin e klimës, me një fokus specifik në sektorin e ujit. Zbulojmë se:

- Adaptimi i ndryshimit të klimës filloi të adresohet përmes politikës zyrtare në një kronologji të ngjashme në 2 rajone. BE dhe Kina janë gjithashtu të ngjashme në atë që ata përdorin ligjet kornizë dhe politikën ekzistuese sektoriale, të tilla si për sektorin e ujit.
- Ne zbulojmë se BE-ja kryesisht është mbështetur në integrimin e çështjeve të adaptimit të ndryshimeve klimatike përmes instrumenteve ligjore që përcaktojnë një kornizë për zbatimin e politikës së adaptimit.
- Autorët kanë zhvilluar një kornizë heuristike të analizës në të cilën ne konsiderojmë se rregullimet institucionale që përfshijnë sistemin e qeverisjes për adaptimin e ndryshimit të klimës përbëhen nga sa vijon:

1. Krijimi dhe hartimi i komiteteve ndër-agjensive të ndryshimit të klimës, ose direktivat e qeverisë qendrore, janë shembuj të veprimeve programore.

2. Programe duke përdorur instrumente të drejtpërdrejta, të tilla si miratimi i rregulloreve të zbatimit, ose miratimi i projekteve dhe planeve. Kjo mund të përfshijë, për shembull, hartimin dhe zbatimin e një rregulloreje për projektet e infrastrukturës ujore.

- BE e nxiti Kinën që të përputhej me ambiciet e saj klimatike duke arritur kulmin e emëtimeve të CO₂ deri në vitin 2025, duke arritur zero në 2060 dhe duke ndaluar të gjitha investimet në termocentralet me qymyr brenda dhe jashtë vendit. Në Asamblenë e Përgjithshme të Kombeve të Bashkuara një javë më vonë, Presidenti Xi Jinping njoftoi se Kina gjithashtu do të përmirësojë NDC e saj duke miratuar "Politika më të fuqishme" dhe gjithashtu u bëri thirrje vendeve të tjera të ndjekin rimëkëmbjen e gjelbër ekonomike në një epokë pas COVID-19.

2.1 Kina dhe politikat për adaptim të ndryshimeve klimatike

Vitet e fundit Kina përballet me sfidën e përbashkët se si të promovoj përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike në një kontekst të qeverisjes në shumë nivele dhe kushteve të ndryshme. U lëshua një plan kombëtar i shkencës dhe teknologjisë për ndryshimin e klimës [MOST, 2007] i cili specifikon fushat dhe masat për adresimin e njohurive kryesore dhe boshllëqeve të kapaciteteve në lidhje me zbutjen, ndikimet dhe adaptimin e ndryshimeve klimatike.

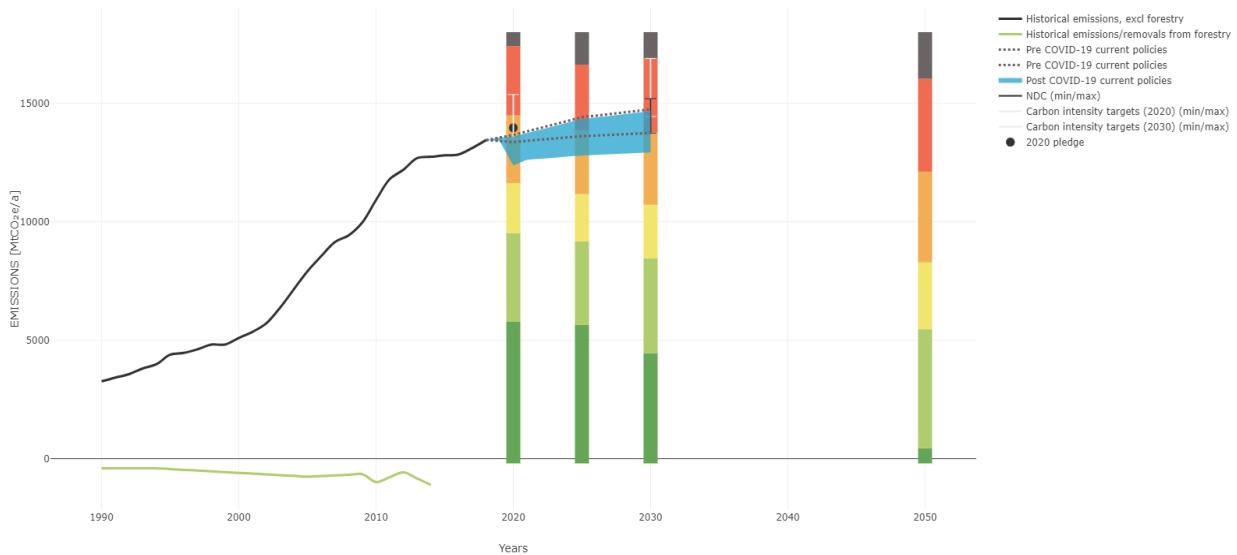
Masat:

- Rritjen e kapacitetit të adaptimit në zonën e pyjeve dhe veprime specifike të tilla si përfundimi i sistemeve inxhinierike kundër përmbytjeve në pellgjet kryesore të lumenjve.
- "Zonat kryesore për adaptim" gjithashtu rendit veprime specifike me përfitime përshtatjeje, të tilla si zgjerimi i pajisjeve të ujitjes dhe ndryshimet në sistemet e korjes.
- Vlerësimet dhe dokumentet strategjike të lëshuara nga Kina theksojnë rëndësinë e sektorit të ujit. Veprimet kryesore për të rritur përshtatjen në sektorin e ujit, si dhe përshtatjet në sektorë të tjerë të lidhur ngushtë siç është bujqësia, renditen në planet kombëtare dhe provinciale. Kina ka shumë instrumente ligjore ekzistuese për përshtatjen dhe korrigjimin e klimës në sektorin e ujit. Për shembull, Ligji për Ujin i Republikës Popullore të Kinës i vitit 2002 rregullon zhvillimin, përdorimin, konservimin, mbrojtjen dhe menaxhimin e burimeve ujore dhe parandalimin dhe kontrollin e katastrofave të ujit brenda territorit të Kinës.
- Komisionet speciale të pellgjeve lumore u krijuan për të koordinuar menaxhimin e pellgjeve lumore në shtatë pellgjet kryesore të lumenjve, dhe planet e menaxhimit për secilën janë hartuar. Ligji për Parandalimin e Përmbytjeve (2007) përcakton parimet dhe përgjegjësitë për planifikimin e parandalimit të përmbytjeve. Standardet specifike,

përfshirë periudhat e kthimit të përmbytjeve për lloje të ndryshme të vendndodhjeve, përcaktohen në një standard kombëtar të hartuar nga Ministria e Burimeve Ujore dhe e lëshuar nga Ministria e Ndërtimit në 1994.

3. Ndikimi i pandemisë COVID-19 në Kinë dhe ecuria e politikave për ndryshimet klimatike

Presidenti Xi Jinping ka njoftuar në Shtator 2020 se Kina do të forcojë objektivin e saj të klimës 2030 (NDC), pikët e emetimeve para vitit 2030 dhe do të synojë të arrijë neutralizimin e karbonit para vitit 2060. Përgjigja e Kinës COVID-19 përmban elemente të një rikuperimi të gjelbër, duke treguar një devijim të përmirësimit strategjik nga kriza financiare pas vitit 2008, por ende nuk ka politika dhe drejtim për ta vendosur Kinën në një trajektore me karbon të ulët. Pozitivisht, qeveria ka lëshuar paketa më të gjera stimuluese për të dyfishuar përparësitë ekzistuese në tranzicion të industrisë dhe forcës së punës drejt një ekonomie dixhitale të modernizuar sesa të rifillojë strategjinë tradicionale të infrastrukturës, dhe mbetet e përkushtuar për depërtimin e përshpejtuar të sistemeve të energjisë së rinovueshme dhe automjeteve elektrike. Sidoqoftë, aktivitetet e rikuperimit mbeten intensive dhe kërkojnë kërkesë të lartë të energjisë nga një sistem i drejtuar kryesisht nga lëndët djegëse fosile, por kjo duhet të ndryshojë dhe vjen me kanalizimin e subvencioneve për furnizimin me energji të ripërtëritshme si ajo e erës, ujit, diellit. Më shqetësues është fakti se Kina mbetet e përkushtuar për të mbështetur industrinë e qymyrit ndërsa pjesa tjetër e botës përjeton një rënie të përdorimit të këtij burimi energjie, kjo ka sjell që të jetë “shtëpia” e përdorimit të gjysmës së kapacitetit të qymyrit në botë.

Pasiguria ekonomike nën COVID-19 ka çuar që qeveria të heqë objektivin e saj të PBB-së për herë të parë që nga viti 1990 dhe të ulë konsumin e saj të energjisë për PBB-në për vitin 2020. Analiza jonë tregon se rënia ekonomike nga pandemia ka ulur trajektoren e emëtimeve të Kinës pavarësisht konsumit të qymyrit nga ana e saj. Industria e çimentos si dhe industritë e tjera të rënda janë duke u rikuperuar më shpejt se sektorët e tjerë gjatë vitit sfidues në efektin e virusit. Në vitet e fundit, kishte pasur shenja shpresëdhënëse që emëtimet e CO₂ të Kinës po vinin drejt uljes por emëtimet e CO₂ u rritën në 2018 dhe 2019 dhe ne vlerësojmë se emëtimet e GS 2020 do të rriten me 0.8% në kufirin tonë të sipërm dhe do të ulen me 7.7% në kufirin tonë të poshtëm krahasuar me nivelet e 2019, me pjesën më të madhe të rënies për shkak të pandemisë. Aktivitetet e qymyrit të Kinës mbeten një shqetësim i madh dhe janë në kundërshtim me Marrëveshjen e Parisit. Për këtë do të duhet të:

- Të hiqet qymyri para vitit 2040 nën rrugët e përputhshme me 1.5°C, por duket se po shkon në drejtim të kundërt. Pas heqjes së një ndalimi të mëparshëm të ndërtimit në impiantet e reja të qymyrit në 2018, Kina ka rikthyer politikat që kufizojnë lejimin e impiantit të ri të qymyrit në secilin prej tre viteve të fundit. Nga mesi i vitit 2020 Kina kishte lejuar më shumë kapacitet të ri të impianteve të qymyrit sesa në 2018 dhe 2019 së bashku, duke e çuar drejt rritjes së kapacitetit e saj të përgjithshëm të qymyrit në dhe solli impiante të reja
- .Kina po shkon kundër zhvendosjes globale larg qymyrit dhe tani posedon afërsisht gjysmën e kapacitetit të energjisë në botë me qymyr si dhe termocentralet me qymyr në zhvillim. Kina është financuesi dhe ndërtuesi më i madh në botë i të dyja lëndëve djegëse fosile dhe infrastrukturës së burimeve të rinovueshme në të gjithë botën.
- Sidoqoftë, COVID-19 tani për tani ka frenuar investimet e Kinës në infrastrukturën fosile jashtë shtetit dhe pjesa e saj e investimeve në projekte të huaja të rinovueshme ka arritur vlerat e saj më të larta ndonjëherë. Për këtë Kina duhet të rimëkëmb investimet e saj.
- Paketa e rimëkëmbjes është një shfaqje e qartë e përkushtimit të Kinës për strategjitë e saj ekzistuese kryesore të industrisë dhe synimet për të zhvilluar teknologjitë më të fundit dhe

infrastrukturën dixhitale. Paketa përfshin gjithashtu buxhete për projekte të lëvizshmërisë elektrike siç janë infrastruktura e tarifimit dhe transportit publik si dhe hekurudha kombëtare me shpejtësi të lartë. Ndërsa ky është një përmirësim nga paketa e tij e rimëkëmbjes pas GFC një dekadë më parë, ku stimulimi synoi ndërtimin e infrastrukturës dhe shkaktoi një bum shumë-vjeçar të emetimeve, paketa pas-COVID-19 ende nuk mund të konsiderohet miqësore me klimën.

- Deri më sot, shumë sektorë tashmë janë rikthyer në nivele gati të prodhimit parapandemik dhe emëtimet kanë reaguar në përputhje me rrethanat. Prandaj është kritike që Kina të përdorë stimuj të mëtejshëm në Q₃ dhe Q₄ për të kapur atë që mund të jetë fillimi i një bumi të ri të qymyrit dhe t'i kushtojë përpjekjet e rikuperimit infrastrukturës me emisione të ulëta dhe projekteve të energjisë së pastër.

3.1 Parashikimet aktuale të politikave

Projeksionet e shkarkimeve të Kinës nga politikat aktuale janë rishikuar në rënie gjatë pandemisë së vazhdueshme COVID-19. Nëse zbatohen, politikat aktuale do të rezultojnë në nivele të emetimit të GHG prej 12.9-14.7 GtCO_{2e} / vit në 2030. Me këto politika, Kina pritet të arrijë premtimet e saj për vitin 2020 dhe synimet e NDC 2030. Nga tre objektivat e NDC, emetimet e pritshme nga objektivi i intensitetit të karbonit gjithashtu janë rishikuar në rënie me -3 në -8% në 2030 për shkak të parashikimeve të reja të PBB-së në pandeminë globale në vazhdim.

1. NDC dhe veprimet kombëtare të Kinës nuk janë akoma në përputhje me kufizimin e ngrohjes në nën 2 ° C, e lëre më 1.5 ° C, përveç nëse vendet e tjera bëjnë reduktime shumë më të thella dhe përpjekje krahasimisht më të mëdha se Kina. Gjatë samitit BE-Kinë në Shtator 2020. Si emëtuesi më i madh global i GHG dhe një nga ekonomitë më me ndikim, Kina dhe shfaqja e saj e rritur e udhëheqjes së klimës është e mirëpritur nga CAT. Ndërsa objektivat e NDC të Kinës ende nuk janë formuluar dhe premtimi i saj për neutralitetin e karbonit ende nuk është shpallur zyrtarisht, CAT mban vlerësimin e saj si "Shumë të pamjaftueshëm".
2. Para COVID-19, analiza jonë tregoi parashikimet aktuale të politikës së Kinës që arrijnë emetimet totale të gazit serrë ndërmjet 13.7–14.7 G/ vit në 2030. Analiza jonë paraprake gjithashtu tregoi që Kina po arrin premtimet e saj në 2020 dhe 2030. Nën supozimet më

optimiste para COVID-19, pjesa e karburanteve jo-fosile në furnizimin primar të energjisë të Kinës rritet në 29% në 2030; nën supozime më pesimiste, pjesa e vendit e karburanteve jo-fosile rritet në 23%.

3. Emëtimet e CO₂ vazhduan të rriten në të dy rastet, megjithëse me nivele të ulëta rritjeje në skenarin optimist. Me vazhdimin e pandemisë globale, parashikimet aktuale të politikës së Kinës në 2030 u rishikuan në rënie me 1-9% ose 0.2-1.2 GtCO₂e / vit. Kina pësoi shumë tronditje në muajt e parë të pandemisë. Të dhënat satelitore treguan se nivelet e ndotjes u ulën deri në 30% në shkurt 2020 krahasuar me të njëjtën pikë në 2019, për shkak të aktivitetit të zvogëluar të industrisë dhe transportit. Konsumi i qymyrit ishte në pikën e tij më të ulët në katër vjet, me kërkesa për energji dhe aktivitete të industrisë me intensitet të karbonit (produkte të naftës, çimento) gjithashtu ranë shumë. Ndërsa ekonomia tkurrej, qeveria ra një objektiv vjetor të PBB-së për herë të parë që nga viti 1990 për shkak të pasigurisë së lartë ekonomike dhe bankat u bënë presion për të rritur huadhënien dhe për të mbajtur politikat e buta të huamarrjes.
4. Nga mesi i vitit 2020, shumë tregues sektori ishin rikuperuar kryesisht në nivelet para-COVID-19, duke përfshirë konsumin e qymyrit, kërkesën për naftë, çimento dhe kërkesën për ndërtim. Vendosja e burimeve të ripërtëritshme të energjisë madje ka rimarrë veten, pavarësisht fazës së vazhdueshme të subvencioneve. Ndërsa ndikimet e COVID-19 në Kinë filluan të ulen, shqetësimet ndërkombëtare u ngritën nëse qeveria do të ndiqte strategjitë e mëparshme të stimulimit ekonomik duke mbështetur industrinë dhe infrastrukturën e ndotur. Ministria e Financave deri më tani ka njoftuar stimuj që arrijnë në më shumë se katër trilionë CNY (565 miliardë dollarë) në vitin 2020 për projektet e infrastrukturës dhe transportit, shumica e të cilave është në formën e lidhjeve speciale të qeverisë lokale.
5. Aplikimet për lejet e reja të termocentralit me qymyr u rritën në muajt në vijim, duke çuar në mbi 40 Gw të impianteve të reja të propozuara dhe 17 Gw të impianteve të reja të lejuara para korrikut në 2020. Kjo është një mospërputhje e qartë me trendet globale, pasi kapaciteti i qymyrit jashtë Kinës ka rënë që nga viti 2018. Ndërsa gjenerimi global i qymyrit ra me mbi 8% në gjysmën e parë të vitit 2020, Kina ra vetëm me 2% që do të thotë se gjeneroi mbi gjysmën e energjisë elektrike në botë me qymyr.
6. Qeveria më vonë lëshoi plane për t'u përqëndruar në "ndërtimin neo-infrastrukturë" duke përfshirë transformimin dixhital, inteligjencën artificiale, transportin publik dhe projektet e automjeteve elektrike. Ndërsa programi i stimulimit ekonomik të Kinës është një përmirësim nga kriza financiare, mungesa e udhëzimeve të drejtpërdrejta nga Pekini për financimin e llojeve specifike të projekteve të shoqëruara me ndikim më të madh krahinor mbi shpenzimet do të thotë se një "marrëveshje e gjelbër" për Kinën nuk ka gjasa të ndodh në vijim. Kina po zbaton shumë politika domethënëse në sektorë të shumtë që kanë implikime në ndryshimin e klimës, megjithatë drejtimi i politikës ende nënkupton një bllokim të karburantit afatmesëm.
7. Qeveria lëshoi një projekt të Ligjit të saj të parë për Energjinë në vitin 2020, i cili thekson rëndësinë e efikasitetit të energjisë dhe burimeve të rinovueshme pa bërë angazhime

konkrete. Sistemi i ri tregtar i emisioneve në mbarë vendin i Kinës (ETS), duke filluar në vitin 2020, duhet, në teori, të përshpejtojë ndërprerjen e termocentraleve joefikase me qymyr, edhe pse ministria qeverisëse kohët e fundit ka propozuar zbutjen e standardeve të intensitetit të karbonit.

8. Në dy vitet e fundit, qeveria kineze kishte filluar të heqë dorë nga subvencionet për projektet e energjisë diellore dhe të erës, duke synuar heqjen e tyre plotësisht deri në vitin 2021. Në një garë për të lidhur projekte të rinovueshme me rrjetin para afatit të subvencionit në fund të vitit 2020, rritja në instalimet diellore dhe të erës ka tejkaluar shkallën e instalimit në 2019, me gjithë pengesat COVID-19 për lidhjet e rrjetit. Qeveria kishte ndërmend gjithashtu të hiqte dorë nga subvencionet dhe përjashtimet nga taksat për automjetet e reja të energjisë (elektrike) këtë vit, por ka vendosur t'i zgjasë ato deri në vitin 2022 pasi sektori u godit rëndë në pandemi. Kina ka sinjalizuar investime të mëtejshme në lëvizjen elektrike dhe synon të rrisë pjesën e tregut të automjeteve të reja të energjisë në 20% në 2025, në një përparësi të dukshme të këtij sektori në rimëkëmbjen ekonomike.

4. Aktorët e ndryshimeve klimatike në Kinë

Krahas qeverisë qendrore që ende mbetet dominuese, Kina ka dhe një sërë aktorësh të tjerë që ndikojnë në vendimmarrjen për ndryshimet klimatike. Ndërmjetësit tradicional të pushtetit të politikave janë të vështira për t'u aksesuar dhe influencuar, por një varg aktorësh të rinj janë duke u shfaqur për të siguruar mundësi të reja për formësimin e politikave kineze të ndryshimit të klimës.

- Qeveria qendrore

Qeveria qendrore mban kontroll të rreptë mbi shumicën e vendimeve të politikave në Kinë, përfshirë këtu edhe politikën e ndryshimit të klimës. Duke qenë se ndryshimi të klimës është bërë një çështje të rëndësishme për tu diskutuar e trajtuar, është shtuar kontrolli dhe shqyrtimi i menjëhershëm i saj nga udhëheqësit e lartë të Kinës. Qeveria pret që të ketë një kontroll në “industrinë strategjike” të shkruara në planin pesë vjeçar të 12, i cili përfshin kursimin e energjisë, mbrojtjen mjedisore, burime të reja energjie dhe automjete që prodhojnë energji të pastër. Organi kryesor i udhëheqjes për politikën mbi ndryshimin e klimës është Grupi Drejtues Kombëtar për Adresimin e Ndryshimeve Klimatike, drejtuar nga Kryeministri Li Keqiang. Komisioni Kombëtar i Zhvillimit dhe Reformës (NDRC) është institucioni kryesor qeveritar përgjegjës për ndryshimin e klimës. NDRC është gjithashtu një nga organet më të fuqishme politikëbërëse të Kinës në qeverinë qendrore, një “super ministri” me përgjegjësi për të gjitha politikat që lidhen me

zhvillimin ekonomik dhe shoqëror, përfshirë shkrimin e planeve pesë vjeçare të Kinës. Në realitet, fuqia e NDRC rrjedh kryesisht nga roli i tij në miratimin e projekteve.

- Ekspertët

Një boshllëk i madh në këtë kompleksitet të qeverisjes është mungesa e kapaciteti analitik mbi çështjet e ndryshimit të klimës. Një tipar i rëndësishëm i politikave rreth ndryshimit të klimës në Kinë është roli që luajnë ekspertët nga jashtë burokracisë: akademikët, anëtarët e grupeve menduese dhe institutet kërkimore. Ata rregullisht thirren për të siguruar këshilla të pavarura për udhëheqësit e lartë. Jashtë këtij grupi zyrtar, ekspertët kinez shpesh kërkohen të paraqiten personalisht në takime të brendshme dhe në Grupet Kombëtare Drejtuese të vendit. Ata gjithashtu kryejnë hulumtime të sponsorizuar nga qeveria, paraqiten në mediat kombëtare dhe të huaja dhe takohen rregullisht me departamentet përkatëse dhe NDRC. Ekspertët më me rëndësi janë të vendosur në Pekin, dhe në pjesa më të madhe e ndikimit të tyre rrjedh nga autoriteti personal i fituar përmes lidhjeve dhe eksperiencave, jo nga pozicioni ose organizata e tyre.

- Qeveritë Provinciale

Ndryshimet klimatike, energjitë dhe politikat mjedisore të Kinës janë implementuar përmes një sistemi kaskadë të përgjegjësisë së synuar. Qeveria qendrore përcakton synimet e përgjithshme, më të rëndësishmet shumë prej të cilave janë paraqitur në Planet Pesëvjeçare. Synimet ndahen sipas provincave. Proçesi i ndarjes së synimeve teorikisht është vendimi i qeverisë qendrore bazuar në modelimin e marrë nga ekspertët, por në realiteti çdo provincë negocion intensivisht me qeverinë qendrore për të siguruar që interesat e tyre të pasqyrohen në vendimet përfundimtare. Qeveritë provinciale janë relativisht të moshuara dhe gëzojnë të njëjtën gradë administrative si ministrinë dhe gjithashtu kanë ndikim thelbësor në zhvillimin e politikave përmes guanxi-ve (sistemi i rrjeteve sociale dhe marrëdhëniet me ndikim të cilat lehtësojnë biznesin dhe marrëdhëniet e tjera) të tyre.

- Ndërmarrjet shtetërore

NSH të mëdha mbeten një faktor domethënës në shumë vendime të qeverisë, përfshirë edhe në lidhje me ndryshimin e klimës. Shumë nga emëtuesit më të mëdhenj të Kinës janë NSH, dhe sektori i energjisë është pothuajse plotësisht e dominuar prej tyre. Marrëdhënia midis NSH më të mëdha, qeverisë qendrore dhe qeverive provinciale janë komplekse dhe të paqarta. Edhe pse janë jo më zyrtarisht burokratë, disa ndërmarrje drejtohen nga shumë të moshuar anëtarët të Partisë Komuniste të Kinës, ndërsa qeveria qendrore pret që NSH të luajnë rolin e tyre në zbatimin e sigurisë ekonomike, shoqërore, politike dhe mjedisore kombëtare.

Rekomandime

Ndryshimi i klimës trajtohet në Kinë si një çështje e lidhur ngushtë me strategjinë kombëtare për zhvillimin e qëndrueshëm, si dhe një çështje në bashkëpunimin ndërkombëtar në mjedis.

Dualiteti i çështjes bën që politika e ndryshimit të klimës shpesh lëkundet midis theksimeve vendore dhe ndërkombëtare. Por në dekadat e fundit, qeveria qendrore theksoi më së shumti përgjigjen ndaj presionit ndërkombëtar duke marrë pjesë në negociata në traktatet ndërkombëtare. Sidoqoftë, kombi, si dhe bota, ndoshta do të përfitojnë më shumë duke marrë një qëndrim më proaktiv ndaj zbutjes dhe përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike.

Menaxhimi i ndryshimeve klimatike në Kinë , rekomandime konkrete për përmirësimin e saj:

1. Rekomandimi më urgjent është të përmirësojmë bashkëpunimin e Komitetit aktual Kombëtar të Koordinimit për Ndryshimet Klimatike me autoritetin për hartimin e politikave dhe të mbikëqyrim ndryshimin e klimës
2. Një nga aspektet e ndryshimit të klimës është rritja e temperaturës. Rritja e temperaturës ose luhatjet ndikojnë në aktivitetet ekonomike njerëzore dhe konsumin e energjisë elektrike.
3. Ndryshimet në konsumin e energjisë elektrike për shkak të luhatjes së temperaturës në shkallën e qarkut në Kinën rurale.
1. Rritja e bashkëpunimit ndërkombëtar. Secili department shikon vetëm në lupën e ngushtë të veprimeve të veta duke mos parë në afatgjatë dhe gjithpërfshirje.
2. Forcimi i gadishmërisë së urgjencës shëndetësore. Megjithëse sasia e gatishmërisë së urgjencës shëndetësore u përmirësua shumë pas COVID-19 sërish mund të bëhet akoma më shumë nga një fuqi si Kina.
3. Mbështetje me e forte financiare për kërkimet shkencore dhe ndërgjegjësimi i popullatës për efektet pasi dihet që ndryshimet realë vijnë vetem nga puna jonë individuale e përditshme dhe edukimi i brezave të rinj.
4. Azhornimi i Planit të Veprimit të Kinës së Shëndetshme (2019–30) për të adresuar rreziqet shëndetësore të ndryshimit të klimës sa më shpejt të jetë e mundur.
5. Rritja e zbutjes së ndryshimeve klimatike duke ulur deri në eliminim të përdorimit të qymyrit si edhe ndalimin e subvencioneve për karburantet në bazë fosile.
6. Në të njëjtën kohë, bota është duke u perballur nga një pandemi globale, nga e cila do të ndihen efektet për vitet e ardhshme. Duke ecur përpara, zhvillimi i paketave stimuluese kombëtare dhe ndërkombëtare COVID-19 duhet të përputhet me qëllimet dhe parimet e Marrëveshjes së Parisit dhe SDG, për të siguruar një rimëkëmbje të qëndrueshme. Ndjekja e progresit në shëndetin dhe ndryshimin e klimës në nivelin kombëtar në Kinë jo vetëm që do të përmirësojë kuptimin e këtyre ndërlidhjeve, por gjithashtu vlerëson përshtatshmërinë e përgjigjes së saj dhe nxjerr në pah përfitimin e përafrimit të politikës mjedisore dhe sociale.
7. Kina do të duhet të rrisë progresin në të gjithë sektorët për të kundërshtuar kurbën në rritje të rreziqeve shëndetësore nga ndryshimi i klimës.

8. Uljen e përdorimit të karbonit deri në nivelin e pritur për 2030 dhe për të minimizuar ngarkesat shëndetësore në rritje të ndryshimit të klimës, si në Kinë ashtu edhe në rreth botës.

6. REFERENCA

Reef resilience network, Climate Change Introduction, 2020. Gillett J.D. Increased atmospheric carbon dioxide and the spread of parasitic disease.

Watts N Amann M Arnell, The 2019 report of the Lancet Countdown on health and climate change: ensuring that the health of a child born today is not defined by a changing climate.

The 2020 China report of the *Lancet* Countdown on health and climate change.

National Development and Reform Commission. China's National Climate Change Programme. Beijing: National Development and Reform Commission; 2007

Baiyu, G. (2020). Despite coronavirus, China aims for renewables grid parity. China Dialogue.

Bloomberg. (2018). China Sets New Renewable Target of 35 Percent by 2030. Renewable Energy World.

Carbon Monitor. (2020). Carbon Monitor: the second data release. Carbon Monitor.

China - Energy Policy Tracker. (2020, July 15). Energy Policy Tracker.

Darby, M. (2019). EU, China agree to work together on clean energy. 10 April 2019. Climate Home News.

FMPRC. (2020). *Statement by H.E. Xi Jinping President of the People's Republic of China At the General Debate of the 75th Session of The United Nations General Assembly*. Ministry of Foreign Affairs of the People's Republic of China.

Global witness. (2019). Lessons from China's Global Forest Footprint. Global witness.

Climate & Weather in China ,Great Wall marathon

World climate guide, <https://www.climatestotravel.com/climate/china>

Climate impacts: temperature and electricity consumption [Chen Zhang](#), [Hua Liao](#)

[Advances in Climate Change Research](#)

[Volume 2, Issue 1](#), 25 March 2011, Pages 1-11, **Governing Climate Change Adaptation in the EU and China: An Analysis of Formal Institutions**

Gemmer, M., A. Wilkes, and L. M. Vaucel, 2011: Governing climate change adaptation in the EU and China: An analysis of formal institutions. *Adv. Clim. Change Res.*, **2**(1), doi: 10.3724/SP.J.1248.2011.00001.

<https://www.sciencedirect.com/topics/earth-and-planetary-sciences/climate-change-adaptation>

<https://www.lowyinstitute.org/sites/default/files/chinas-climate-change-policies.pdf>